

DESIGN OF HEMODIALYSIS PATIENT TRAINING ¹²

Pr. Assist. Teodora Todorova, PhD

Department of Health Care,

University of Ruse

Phone: 0888 694 158

E-mail: tetodorova@uni-ruse.bg

***Abstract:** Hemodialysis patients are specific subjects of the learning process and require special and individual attention. Design is the means by which the learning objectives are achieved in a unique way and the process itself looks much more attractive. This is an approach that contributes to the acquisition of experience by each participant. When applying training design, the material to be mastered is adapted to the specific needs of hemodialysis patients. The devices used are specially designed according to the needs of hemodialysis patients, taking into account the development of health care, the needs of service users and the knowledge and skills they need to acquire. Case study shows the relationship between specific knowledge and its benefits. Through this method, training has meaning and significance for the formation of practical skills. Specific, accurate, clear and well-founded situations are described. This approach helps to adapt faster and get used to the new situation. The design of the training also implies greater activity on the part of the participants. What they learn gives them the opportunity to live and feel good, despite the illness they have and the procedures they have to perform during the day.*

***Keywords:** Design, Training, Hemodialysis, Patient.*

***JEL Codes:** I21*

ВЪВЕДЕНИЕ

Пациентите на хемодиализа са специфични субекти на процеса обучение и изискват специално и индивидуално внимание. Различното при тях е не само опитът, който имат – житейски, професионален и образователен, но и наличието на хронично заболяване в неговия терминален стадий. Хроничната бъбречна увреда, независимо от нейната генеза, изисква преустройство на ежедневието и реорганизация на живота. Необходимо е пациентите на хемодиализа да бъдат запознати с режима, който трябва да спазват. Затова се провежда обучение, при което се създават нови умения и навици за живот с хемодиализа. Понякога има известни трудности по привличането им към този процес. Необходимо е пациентът да е съпричастен, за да може да му се помогне (Todorova, T., 2015), (Todorova, T., & Hristova, T., 2020), (Konstantinova, D., 2018).

Пациентите на хемодиализа изискват индивидуално отношение и особеността на заболяването им е условие за по-друг вид обучение. Това може да се постигне чрез прилагане на творчество и измисляне на по-интересни начини за провеждането му. Дизайнът на обучението е процес на разработване на система от отделни компоненти за създаване на ефективно обучение, което да задоволява потребностите на участниците в него. Този процес, реализиран при възрастни хора с хронично заболяване, може да се разглежда и като последователност от стъпки, при които фокусът е върху различен ключов момент. По оптимален начин се създават подходящи условия за усвояване на знанията и уменията. Дизайнът е средството, чрез което по уникален начин се постигат целите на обучението и самият процес изглежда значително по-привлекателен. Това е подход, който допринася за придобиване на опит от всеки участник (Hristova, Tsv., T. Todorova, & M. Markova, 2021), (Koleva, Gr., D. Georgieva, & Ir. Hristova, 2018).

ИЗЛОЖЕНИЕ

Като теория дизайнът на обучението изследва, дефинира и предлага разнообразни модели, подходи, стратегии, необходими за постигането на определени учебни цели.

¹² The paper is presented in October 28, 2021 at the Online scientific conference RU & SU'21 in the Health Care section with the original title in Bulgarian: ДИЗАЙН НА ОБУЧЕНИЕТО НА ПАЦИЕНТИ НА ХЕМОДИАЛИЗА.

Очакваните резултатите са тези, които определят целите на обучението и подбора на техники, подходи и средства (Vasileva, V., 2014). При прилагане дизайн на обучението, материалът, който трябва да бъде усвоен, се адаптира спрямо специфичните нужди на пациентите на хемодиализа. Ефективно се усвояват нови знания и умения, които остават в дългосрочната памет, чрез решаване на проблеми (Sweller, J., & J. J. G. van Merriënboer, 2013). За да бъде обучението ефективно и уместно, то трябва да свързва медицинските познания и практика с процеса на учене (Grant, J., M. Y. H. Abdelrahmen, & A. Zachariah, 2013).

Цел на настоящото изследване е да се проучи доколко по-различният подход при провеждане на обучение с пациенти на хемодиализа допринася за по-добро усвояване и прилагане на наученото в ежедневието.

Доказано е, че възрастните учат добре от нагледни и структурирани материали. Това дава основание да се приложи методът Case study. Той се прилага с успех при обучението на медицински сестри и акушерки. Пособията, които се използват, са специално разработени според нуждите на пациентите на хемодиализа, съобразени са с развитието на здравните грижи, потребностите на потребителите на услугата и знанията и уменията, които те трябва да усвоят.

Case study показва връзката между конкретното знание и ползата от него. Чрез този метод обучението има смисъл и значение за формиране на практически умения. Описват се конкретни, точни, ясни и добре обосновани ситуации. Този метод допринася да се осъзнаят важните неща от живота с бъбречно заболяване и ползата от усвояване на знание. Така пациентите на хемодиализа решават какво е важно за тях и целенасочено полагат усилия да спазват правилен режим на живот, когато са осъзнали ползата от това. Отношението към процеса на обучение е свързан с осъзнаване на необходимостта да се усвояват полезни знания и умения. Това допринася наученото да им помага веднага и да остане в дълготрайната памет. Спомага да решават конкретни проблеми, предимно свързани с грешки в хранителния режим, и да знаят, че могат да се справят с изкушението (Serbezova, I., & Hristova, T., 2018), (Hristova, Tsv., T. Todorova, & M. Markova, 2021).

Въз основа на това, че възрастните учат по-добре в групи от 12-15 човека, за целта на изследването се сформираха две групи с 15 пациенти във всяка една от тях, провеждащи хемодиализно лечение. За пациентите на хемодиализа се полагат дългосрочни грижи и се извършва непрекъснато обучение, като се прилагат традиционни подходи. Тези, на които се провежда стандартно обучение, сформират контролна група (КГ), а които се обучават чрез индивидуални клинични случаи, сформират експериментална група (ЕГ). Участието е доброволно, като всеки пациент избира в коя група да бъде включен. Разпределението е според пол, възраст, образование и продължителност на диализното лечение, така че двете групи да бъдат равнопоставени и сходни. Изследването обхваща период от един месец.

Използван е анкетен метод, за да се установи удовлетвореността на пациентите от проведеното обучение и неговата приложимост в ежедневието. Статистическата обработка и представянето на данните е извършено посредством MS Excel.

Във всяка група участват по 8 мъже и 7 жени, с еднакъв образователен ценз, средната възраст на пациентите и в двете групи е 51,5, продължителността на живот с хемодиализно лечение е 4-6 години.

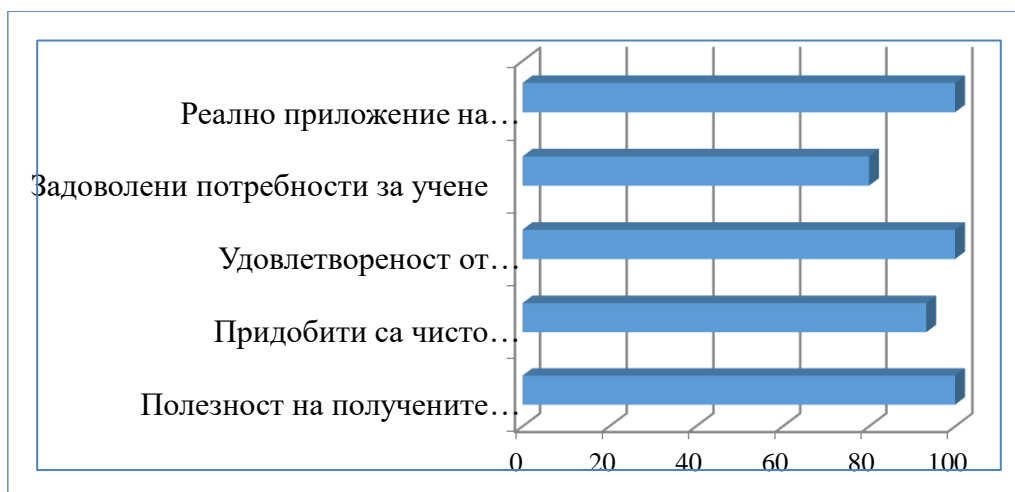
Обучението и насоките, които се дават на пациентите на хемодиализа, се извършва по време на процедурата, най-често при включване към апарата за хемодиализа. Знанията за правилен режим и начин на живот им дават свобода и независимост. Всяка една грешка в диетата има своите последствия и обикновено налага съдействие и грижи от страна на близки, извършване на спешна хемодиализна процедура, дори и хоспитализация.

Придобиването на необходимите знания и умения за живот с хемодиализно лечение изисква прилагането на индивидуален подход към пациентите и специални усилия от страна на медицинския персонал. Незначителна част от участниците са демотивирани да усвояват и да прилагат наученото (ЕГ – 7%, КГ – 13,3%), защото според тях това е без значение. Тук подкрепяща роля има медицинския и немедицинския персонал, който познава своите пациенти, и ги подпомага. Мотивиращ е акцентът върху полезността на провежданите

обучения, независимо под каква форма се извършват. Липсата на ангажираност от страна на пациентите и склонността да отричат своята роля в този процес (ЕГ – 7%) е предизвикателство през обгрижващия ги екип.

Установява се положителна корелационна зависимост между усвоените знания и умения и промяната в поведението на пациентите от ЕГ. В периода на изследването не са установени епизоди на хиперхидратация или грешки в диетата.

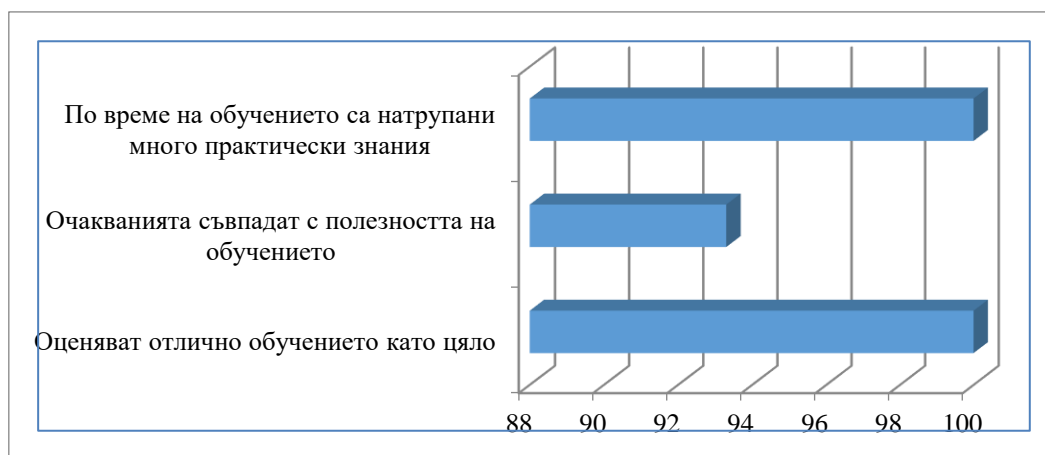
При провежданото досега традиционно обучение се установява, че пациентите участват пасивно в него и с течение на времето някои от правилата се забравят (КГ – 73,3%). Какво е мнението на участниците, при които е приложен дизайн на обучението (ЕГ), е показано на фигура 1.

Фиг. 1. Мнение на пациентите на хемодиализа от ЕГ относно полезността на проведеното обучение с индивидуални клинични случаи

В случая е важна обратната връзка, която получаваме от пациентите. Чрез този метод се решава проблем, създава се дискусия и сътрудничество между участниците. Допринася за практическо приложение на усвоените знания и умения във всекидневния живот (ЕГ – 100%). Основна задача на този тип обучение е пациентите да постигнат автономност и представените данни показват, че те са подготвени за това.

Провежданите по график диализни процедури са предпоставка за еднообразие и еднотипност, всичко се провежда по точно определен ред. Предложеният дизайн е нов подход да се разчупи стереотипа в ежедневието. Как пациентите от ЕГ оценяват това е показано на фигура 2.

Фиг. 2. Мнение на пациентите от ЕГ относно проведеното обучение

Резултатите показват, че по-различно приложеното обучение е прието добре от пациентите и те оценяват високо положените усилия. Изводът, който се налага при направения

анализ, е че пациентите са подготвени много добре да се справят със специфичните предизвикателства, които животът с хемодиализа поставя пред тях. Те участват активно в процеса на обучение и след това по-лесно прилагат наученото на практика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дизайнът на обучението предоставя възможност да се създават ангажиращи и запомнящи се индивидуални клинични случаи и модели на поведение, които успешно да се прилагат в ежедневието на пациентите на хемодиализа. Този подход способства за по-бърза адаптация и свикване с новата ситуация. Дизайнът на обучението предполага и по-голяма активност от страна на участниците. Наученото им дава възможност да живеят и да се чувстват добре, въпреки заболяването което имат, и процедурите, които трябва да провеждат през ден. Немаловажно е, че то дава мотивация за живот.

REFERENCES

Hristova, Tsv., T. Todorova, M. Markova (2021). Using Case Study Method for Forming Clinical Thinking Ability in Nursing and Midwifery Education TEM Journal, Vol.10, No.1, 471-475, doi: 10.18421/TEM101-59.

Koleva, Gr., D. Georgieva, Ir. Hristova (2018). Attitudes and attitudes of health care professionals for continuing education and research. Health Care, 1, 28-34, ISSN: 1312-2592. (**Оригинално заглавие:** Колева, Гр., Д. Георгиева, Ир. Христова (2018). Нагласи и отношение на професионалистите по здравни грижи за продължаващо обучение и научна дейност. Здравни грижи, 1, 28-34, ISSN: 1312-2592).

Konstantinova, D. (2018). Challenges in providing long-term care for people with mental illness. Ruse, Mediatech - Pleven, ISBN 978-619-207-145-5. (**Оригинално заглавие:** Константинова, Д. Предизвикателства при предоставянето на дългосрочна грижа за лица с психични заболявания. Русе, Медиатех – Плевен, 2018, ISBN 978-619-207-145-5).

Serbezoza, I., & Hristova, T. (2018). CASE STUDY WITHIN THE EDUCATION OF STUDENT MIDWIVES AND NURSES. Knowledge International Journal, 23(2), 439 - 446. Retrieved from <https://ikm.mk/ojs/index.php/KIJ/article/view/1541>

Todorova, T. (2015). The hemodialysis patient as a mandatory and specific subject of the learning process - difficulties in attracting. Scientific works of the University of Ruse, 54 (8.3),86 (**Оригинално заглавие:** Тодорова, Т.(2015). Пациентът на хемодиализа като задължителен и специфичен субект на процеса обучение – трудности по привличане. Научни трудове на Русенския университет, 54 (8.3), 86).

Todorova, T., & Hristova, T. (2020). Education of patients, living on hemodialysis. International Journal of Medical Physiology, 4.

Vasileva, V. (2014). Application of pedagogical design in adult education. Scientific works of the University of Ruse, 53(6.2), 118-123. URL: <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp14/6.2/6.2-20.pdf> (Accessed on 23.08.2021). (**Оригинално заглавие:** Приложение на педагогическия дизайн при обучението на възрастни. Научни трудове на Русенския университет, 53(6.2), 118-123).

Grant, J., M. Y. H. Abdelrahmen, A. Zachariah (2013). Curriculum design in context. DOI: 10.1093/med/9780199652679.003.0002. URL: <https://oxfordmedicine.com/view/10.1093/med/9780199652679.001.0001/med-9780199652679-chapter-2> (Accessed on 23.08.2021).

Sweller, J., J. J. G. van Merriënboer. (2013). Instructional design for medical education. DOI:10.1093/med/9780199652679.003.0007. URL: <https://oxfordmedicine.com/view/10.1093/med/9780199652679.001.0001/med-9780199652679-chapter-7> (Accessed on 23.08.2021).